

14/9 - 42

P. Blomquist

Katsaus Suomen Pankin ja Puolustuslaitoksen sodanaikaiseen yhteistoimintaan.

Käynnissä oleva maailmansota on huomattavasti jouduttanut sitä kehitystä ja sisäistä uudelleen järjestelyä, mikä Suomen Pankissa on selvästi ollut havaittavissa v:sta 1935 alkaen. Verrattain vanhan aikaisissa ja ahtaissa puitteissa työskentelevästä pankkilaitoksesta on muodostunut uudenaikainen suurpankki, joka valtiopankkiominaisuutensa lisäksi on joustavasti omaksunut joukon liikepankeille kuuluneita toiminta-aloja. Runsas vuosi sitten alkanut oma sotamme johti heti alkuvaiheessaan kaiken lisäksi vielä siihen, että Suomen Pankin oli osallistuttava puolustuslaitoksemme rahoitushuollon käytännölliseen järjestelyyn. Tähän tehtävään jouduttiin niin yllättäen, että mitään varsinaista johtokunnan hyväksymää suunnitelmaa ei ollut valmiina puhumattakaan sitten erikoiskokemuksesta. Mahdollisen yhteistoiminnan luomisesta sodan ajaksi käytiin kyllä puolustuslaitoksen edustajan kanssa alustavia neuvotteluja viime vuoden toukokuussa, mutta ne eivät sodan alkuun mennessä johtaneet edes perustaan, jolle olisi voitu mitään rakentaa. Talvisodan aikana Suomen Pankki suoritti puolustuslaitokselle eräänlaista käytännöllistä rahoituspalvelua, mutta tämä toiminta oli kokonaan vailla yhtenäistä suunnitelmaa eikä se silloiset olosuhteet huomioonottaen voinut paremmaksi kehittyäkään. Pankin Joensuun konttorin silloinen johtaja G. Å. Myréen oli tosin jo tällöin kypsyttellyt yhteistoiminta-ajatusta n.s. rintama-asioimistojärjestelmän ja puolustuslaitoksen kanssa tehtävän sopimuksen pohjalla, mutta tilanteen kehitys ei enää silloin mahdollistanut suunnitelmaluonnoksen esittämistä pankin johtokunnalle. Sanottu ennakkovalmeus lienee kuitenkin ollut pankinjohtaja Myréen'ille suureksi hyödyksi hänen joutuessaan sittemmin uranuurtajana varsinaisella toiminta-alueella johtokunnan antamien yleisohjeiden varassa ohjaamaan rintama-asioimistojen työskentelyä. Koska Suomen Pankin rintama-asioimistoverkosto nyttemmin on ollut toiminnassa jo runsaan vuoden lienee paikallaan luoda lyhyt katsaus siihen, mitä saavutettu kokemus oikeuttanee pitämään onnistuneena ja mitä ehkä alunperin toisin suunnitteleamalla olisi voitu järjestää pankin kannalta katsoen edullisemmin.

Ajatellessamme aluksi varsinaista pankkityötä sellaisenaan on todettava, että Suomen Pankin sodanaikainen toiminta vallatuilla alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä on ollut suurin piirtein arvosteltuna sangen onnistunutta ja tarkoituksenmukaista. Olosuhteet huomioonottaen ei joustavuudenkaan suhteen ole ollut mitään muistutettavaa, vaan on kaikki ylimalkaan sujunut laskelmien mukaisesti. Yli vuoden kestäneen pääasiallisesti kenttäarmeijan hyväksi suoritettua rahoituspalvelun jälkeen voitaneen nämä johtopäätökset vetää niistä hyväksyvistä maininnoista ja lausunnoista, joita sekä Päämaja että rintama-asioimistoja käyttävät puolustusvoimiemme eri viranomaiset ovat useassa yhteydessä antaneet. Edullista arvostelua tukee osaltaan sekin seikka, ettei Päämaja Suomen Pankin taholta tehdyistä selvistä viittauksista huolimatta ole millään tärkeämmällä etappipaikalla katsonut voivansa jättäytyä yksinomaan yksityispankkien tarjoaman käytännöllisen rahoitushuollon varaan.

Puolustuslaitoksen erikoinen halu käyttää lähinnä Suomen Pankkia johtuneen edellä sanotun lisäksi myös siitä, että tällä on pienimmissä asioimistoissaankin ollut käytettävissä suurehko kassavarat ja että tämä ansiomahdollisuuksitta sekä omia kulujaan ja ilmeistä vahingonvaaraa pelkäämättä on ollut valmis seuraamaan etenevää kenttäarmeijaa toivomusten mukaisesti. Se näkökanta, että Suomen Pankki valtiopankkina olisi ikäänkuin puolustuslaitoksen oma pankki ja sellaisena liittynyt armeijan muuhun huoltoon, ei sensijaan vastoin luonnollisia oletuksia liene paljoakaan vaikuttanut Päämajassa tehtyyn valintaan. Tätä väitettä tukee se tosiasia, ettei Päämaja useista anomuksista huolimatta ole tahtonut antaa Suomen Pankille ja sitä edustaville virkailijoille läheskään kaikkia oikeuksia ja etuja, joita puolustuslaitoksen muut huoltoelimet nauttivat. Juuri näihin haittoihin ja niistä johtuviin vahingollisiin seuraamuksiin tullaan erikoisesti kiinnittämään Suomen Pankin Johtokunnan huomiota tässä esityksessä myöhemmin.

Palataksemme ennen sitä kuitenkin vielä eräisiin myönteisiin havaintoihin on todettava, että mainitut saavutukset ja onnistuneen yhteistoiminnan edellytykset perustuvat kokonaan siihen ennakkoluulottoman myötätuntoiseen suhtautumiseen, jota Suomen Pankin Johtokunta on osoittanut puolustuslaitoksemme tarpeita kohtaan. Suurimerkityksellisiin tekijöihin on edelleen luettava luottamus, jota pankin virkailijakunnasta määrätty, varsinaisella toiminta-alueella sijaitsevien rintama-asioimistojen esimiehistö on tuntenut Johtokunnan taholta nauttivan. Tästä tietoisina ja tajuten saamiensa tehtävien arvokkuuden ovat

sanotut esimiehet uurastaneet useasti vaikeissakin olosuhteissa itseään säästämättä ja monesti puolustuslaitoksen taholta osoitettua epäystävällistä kohtelua säikähtämättä. Eräitä poikkeuksia lukuunottamatta on rintama-asioimistoihin lähetetty muukin henkilökunta osoitautunut oikein valituksi. Ilman tässä mainittuja myönteisiä tekijöitä olisi onnistumisesta ja tarkoituksenmukaisuudesta ollut parasta vaieta ja alkaa esitys siitä, mihin nyt siirrymme.

Suomen Pankki ilmoitti vuoden 1941 keväällä Sisäasiainministeriön kirjelmän 16/4 1941 N° 4369 edellyttämällä tavalla n.s. virastohenkilökunnan liikekannallepanokortteja täyttäessään suurimman osan asevelvollisista miesvirkailijoistaan vapaiksi siirtymään puolustuslaitoksen palvelukseen mahdollisen sodan syttyessä arvioiden oman tarpeensa ai-noastaan välttämättömimmän pankkitoiminnan jatkamista silmälläpitäen. Tämä johtui siitä, että siviilioloissa ei vielä tällöin osattu uskoa itäisen naapurimme jälleen hautovan hyökkäysaikeita. Mikäli sodan mahdollisuutta aavisteltiin, ei ainakaan voitu ottaa huomioon suuria alue-lisäyksiamme, jotka mahtavan liittolaisemme avulla muuttuivat todellisuudeksi ja jotka johtivat siihen, että Suomen Pankin on vastattava kokonaisen rintama-asioimistoverkoston liikekannallepanosta.

Kuten tämän esityksen alussa mainittiin käytiin samoihin aikoihin kyllä puolustuslaitoksen edustajan (silloinen kapteeni Snellman) kanssa neuvotteluja eräistä toimenpiteistä, joihin Suomen Pankin tulisi osallistua puolustuslaitoksen sodanaikaisen rahoitushuollon käytännölliseksi järjestämiseksi, mutta oli tällöin puhetta yksinomaan erikoisten rahanarvoisten, Puolustusministeriön takuulla varustettujen yleismaksunääräysten painattamisesta. Näitä maksunääräyksiä puolustuslaitos olisi sitten tarvittaessa käyttänyt seteleiden sijasta saksalaisen esikuvan mukaan. Tämä viittasi selvästi siihen, että ainakin varsinaisen kenttäarmeija tulisi hoitamaan rahoituksensa käytännöllisen puolen ilman setelipankin sodanaikaista apua. Kun sota sitten yllättäen syttyikin jo kesäkuussa, eivät sanotut maksunääräyslomakkeet vielä olleet ehtineet edes painatusasteelle ja tuskinpa puolustuslaitoksen viranomaiset liioin olivat saaneet valmiiksi niiden käyttöä ja armeijan muuta rahoitushuoltoa käsittelevän lopullisen ohjesääntönsä. Tulos oli kuitenkin se, että Päämaja teki Suomen Pankille ehdotuksen n.s. rintama-asioimistoverkoston perustamisesta ajankohtana, jolloin suurin osa pankin virkamiehistä suunnitelman mukaisesti jo oli siirtynyt asepalvelukseen.

Tietoisena ainoastaan edelläsanotusta tulee epäilemättä pitäneeksi itsestään selvänä, että puolustuslaitoksen tarkoitus olisi nyt ollut täydentää yleistä huoltoelimitystä erikoisella pankkiosastolla, jonne se myös vapauttaisi Suomen Pankin Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti sopivia pankin virkamiehiä, jotka jo tällöin olivat armeijan palveluksessa. Tässä saatiin kuitenkin kokea pettymys. Päämaja ei ollut ollenkaan halukas vapauttamaan rintama-asioimistoihin tarvittavia virkamiehiä, vaan oli pankin ainakin aluksi irroitettava tarvittavat miehet n.s. minimivahvuudestaan. Vasta monien perusteltujen anomusten jälkeen Päämaja suostui palauttamaan pankille sen verran virkamiehiä, että toiminta jouten kuten oli mahdollista. Kaikki merkit viittasivat kuitenkin yhä selvemmin siihen, että puolustuslaitos piti Suomen Pankkia vastoin järjestyttä puhtaasti siviililaitoksena, jonka sotatoimialueella työskentelevät virkailijat saivat osallistua osittaiseen armeijan yleishuoltoon vain sikäli kuin olosuhteet eivät muuta ratkaisua sallineet.

Suomen Pankin taholta pyrittiin korjaamaan nurinkurista suhdetta Päämajalle osoitetuilla anomuksilla, mutta asianomaiset sotilasviranomaiset suostuivat vain toisarvoisiin parannuksiin. Sensijaan evättiin kaikki pyynnöt, jotka tähtäsivät Suomen Pankin rintama-asioimistoverkoston yhdistämiseen armeijan huoltomuodostelmiin laitoksena, jonka valvonta luonnollisesti olisi jäänyt Suomen Pankin Johtokunnalle siinä laajuudessa kuin pankin johto- ja ohjesääntö edellyttävät. Niinpä ei sotatoimialueella työskenteleville Suomen Pankin asioimistojen esimiehille myönnetty edes sotilasvirkailija-arvoja ja vastaavia virkapukuja tunnuksineen, jotka olisivat ratkaisevasti helpottaneet heidän esiintymistään varsinaisten sotilashenkilöiden parissa. Anomuksen eväminen tuntuu suorastaan omituiselta ottaessamme huomioon, että kotirintamalla suodaan sotilasvirkailijan asema oikeuksineen kaikenlaisille tyhjätöimittäjille, jotka tuskin osaavat sotilaallisen esiintymisen alkeitakaan. Yksinomaan puolustuslaitosta palvelevien toimipaikkojemme esimiehille ei myöskään myönnetty oikeutta komennustodistusten, litteroiden y. m. tarpeellisten liikkumista ja toimintaa varten välttämättömien asiakirjojen kirjoittamiseen. Sangan valitettavaa on varsinkin se kauaskantoisempi seikka, että asevelvolliset Suomen Pankin virkamiehet täten puolustusvoimiin liitettyinä joutuvat alistumaan sotatoimialueen edellyttämiin rajoituksiin, mutta eivät saa siitä merkintää edes sotilaspasseihinsa puhumattakaan ehkä hyvinkin ansaituista sotilasarvojen korotuksista ja muista eduista. Sitäpaitsi puolustuslaitos olisi oikeastaan velvollinen suorittamaan heille päivärahat, jolloin pankki olisi vapautunut

nykyisin käytännössä olevien ylimääräisten palkkioiden suorittamisesta. Huomattakoon myös, että Suomen Pankin virkailijat työskentelevät rintamatoimipaikoissamme itse hankkimissaan sotilas- tai muissa vaatteissa, vaikka he säännönmukaisessa järjestyksessä puolustusvoimien palvelukseen kutsuttuina olisivat saaneet valtion varusteet. Suomen Pankin Johtokunta on tässäkin kohdassa ansainnut virkailijoittensa kiitollisuuden myöntämällä heille n.s. kertakaikkisen talvivarustekorvauksen, joka on ainakin osittain korjannut puolustusviranomaisten lainlyönnin, mutta eihän se tee varsinaista epäkohtaa olemattomaksi.

Ollessaan vailla puolustuslaitoksen muille huoltoelimille kuuluvia täydellisiä oikeuksia ovat pankin rintama-asioimistojen virkailijat toisinaan aivan välttämättömiin avunpyyntöihinsä saaneet kylmän vastauksen: " auttakoon kukin itseään ". Neuvo on sinänsä hyvä, mutta se ei sovellu puolustuslaitoksessa yksinomaiseksi ohjeeksi, koska siellä jos missään on koko koneiston oltava yhteistoiminnassa. Saavutuksista päätellen lieneekin yhteistoiminta muuten mallikelpoinen, mutta vika on jälleen siinä, että rintama-asioimistoverkostomme on siviililaitos.

Nämä sekä monet muut havainnot todistavat osaltaan, miten kohtuuttomin ehdoin puolustuslaitos vastaanottaa Suomen Pankilta saamansa ensiarvoisen tärkeän avun.

Paitsi edellä esitettyjä pääasiallisesti henkilöihin kohdistuvia haittoja on Suomen Pankin rintama-asioimistoverkoston oikeudettomuudesta myös muita seuraamuksia, jotka lähinnä ilmenevät pankin suoritettaviksi tulevien laskujen muodossa. Tässä suhteessa tilanne oli siedettävä niin kauan kuin pankki palveli yksinomaan Päämajan käskyvallan alaisia linnoitus- ja operatiivisiä yksiköitä. Maksettavista laskuista ei syntynyt suuriakaan erimielisyyksiä, koska puolustuslaitos tunnusti ne useimmiten omikseen kuten luonnollista olikin. Riitaisuudet pääsivät häiritsemään toimintaa vasta sen jälkeen kun Itä-Karjalan Sotilashallintoesikunta sai alueella määräämisvallan. Viime vuoden marraskuussa tehdyn sopimuksen mukaisesti Suomen Pankki suostui alkuperäisen tehtävänsä ohella huomioimaan myös sanotun hallintolaitoksen tarpeet suoden sille m. m. oikeuden Päämajan ohella vaikuttaa mahdollisesti sen jälkeen vielä perustettavien uusien asioimistojen sijoituspaikkaa määrättäessä. Kokemus on kuitenkin tähän mennessä osoittanut, että tämä uusi asiakas esiintyy toimipaikoissamme erikoisen halukkaasti maksettaviksi erääntyvien laskujen esittäjänä. Voihan olla siten, että menettely on aivan luonnollinen sikäli kuin kysymyksessä on puhdas siviililaitos, mutta vaikka Suomen Pankin rintama-

asioimistoverkostolla ei olekaan puolustuslaitoksen muille huoltoyksiköille kuuluvia oikeuksia voitaneen pankkia kuitenkin tässä suhteessa pitää valtion laitoksena ja sen tulisi käsittääkseni ainakin helpottaa määräysten tulkintaa Suomen Pankin eduksi.

Vallatuista alueista varten annettujen asetusten ja käskyjen ristiriitaisuutta todistaa erikoisesti se, että esimerkiksi varsinaiset puolustusvoimien viranomaiset eivät ole selvästi pystyneet määrittelemään rintama-asioimistojemme suhdetta armeijan muihin yksikköihin. Kuten puolustuslaitoksen omalle huoltoelimelle ainakin hyväksytään toisaalla se, mikä toisaalla mitä jyrkimmin kielletään. Tämä saattaa tietysti johtua osittain määrävien viranomaisten hyvän- tai pahansuopuudesta, mutta osoittaa se samalla, että ainakin Päämajan määräyksissä on tulkinnan varaa. Edellä mainitun Itä-Karjalan Sotilashallinnon viranomaisilla näyttää kuitenkin olevan erikoinen taipumus valita se tulkinta, mikä kulloinkin on Suomen Pankille vahingollisin. Ainakin voidaan väittää, että sanottu virasto pyrkii tulostilillään esittämään mahdollisimman suuria lukuja silläkin uhalla, että sen on turvauduttava rohkeasti suurennettuihin laskuihin, kuten Äänislinnassa on tapahtunut.

Suomen Pankin pääjohtajan ja Itä-Karjalan Sotilashallintoesikunnan edustajan kapteeni Jahnukaisen välisessä, tämän vuoden tammikuussa tapahtuneessa keskustelutilaisuudessa, jossa allekirjoittanut oli läsnä, sovittiin tosin siitä, että vallatuilla alueilla sijaitsevat Suomen Pankin tilapäiset haarakonttorit olisivat velvolliset suorittamaan muodollisia vuokria huoneistoistaan 1/1 1942 alkaen, maksamaan käyttämänsä polttopuut sekä puhelimen asentamisesta aiheutuvat peruskulut. Käsitykseni mukaan olisi kaikessa kuitenkin huomioitava, että Suomen Pankki palvelee puolustuslaitosta korvauksetta, joten mitkään varsinaiset tariffien mukaiset laskutukset eivät saisi tulla kysymykseen ainakaan vuokriin ja puhelimumaksuihin nähden. Sikäli kuin kapteeni Jahnukainen sittemmin itse pääsi vaikuttamaan laskutukseen ei menettelyssä ole mitään muistutettavaa. Erheellisen käsityksen välttämiseksi huomautettiin, että yhteistoimintaa varten Päämajan puolesta yhdysmieheksi määrätty majuri V. Kiiveri samoinkuin jo mainittu Itä-Karjalan Sotilashallintoesikunnan edustaja kapteeni Jahnukainenkin ovat henkilökohtaisesti pankin etua silmälläpitäen toimineet tavalla, joka ansaitsee tunnustuksen. Yhteistyö heidän ja rintama-asioimistoverkoston paikallisiksi esimiehiksi määrättyjen pankin virkamiesten kanssa on ollut erittäin miellyttävää.

Koska vuokria nyt kuitenkin pyritään perimään edellä kerrotun, pääjohtajan virkahuoneessa käydyn keskustelun aikana vielä julkaisemattoman tariffin mukaan, katson velvollisuudekseni tässä yhteydessä palata asiaan ja saattaa sanotun vuokratariffin määräykset Johtokunnan tietoon.

Itä-Karjalan Sotilashallinnon hallinnassa olevien rakennusten vuokraamisesta säädetään 16/6 1942 julkaistussa käskylehdessä N° 21 m. m. seuraavaa:

1. Itä-Karjalan sotilashallinnon hallinnassa olevia rakennuksia ja huoneistoja voidaan vuokrata valtion palveluksessa oleville ja sotilashallinnon henkilökuntaan kuuluville, Suomesta tulleelle siviiliväestölle sekä taloudellisille yrityksille ja laitoksille järempänä mainituin ehdoin.

Jos puolustusvoimiin tai sotilashallinnon henkilökuntaan kuuluva käyttää asuntonaan toimisto- tai työhuonettaan eikä siitä aiheudu sotilashallinnolle lisämenoa, ei tällaisesta asuntoedusta myöskään peritä vuokraa.

4. Rakennuksista kuukausittain suoritettava vuokra lasketaan neliömetriltä seuraavien perusteiden mukaan:

a) Perusvuokrat ovat:

Paikkakunta	Luokka	Keskihertaiset ja huonot puutalot sekä huonokuntoiset kivitalot		Muut kivitalot ja hyväkuntoiset puutalot	
		Asuinh.	Liikeh.	Asuinh.	Liikeh.
Äänislinna.....	I	8:-	16:-	10:-	20:-
	II	6:-	12:-	8:-	16:-
Aunus.....	I	6:-	12:-	8:-	16:-
Karhumäki.....					
Kontupohja.....					
Ynnä vastaavat...	II	5:-	10:-	7:-	14:-
Muut paikkakunnat.	I	3:-	6:-	5:-	10:-

f) Valtion palveluksessa olevilta samoinkuin sotilashallinnon henkilökuntaan kuuluvilta kannettavan vuokran voi sotilashallintokomentaja vahvistaa määrätyksi osaksi perusvuokrasta.

7. Rakennukset ja huoneistot luovutetaan vuokralaiselle sellaisessa kunnossa kuin niiden tulokatselmuksessa todetaan olevan.

Jos vuokralainen tahtoo rakennuksessa tai huoneistossa tehdä muutos- ja lisärakennustöitä, on niitä koskevat suunnitelmat alistettava aluepäällikön hyväksyttäväksi. Tällaisista korjauksista samoin kuin muistakaan parannuksista vuokralainen ei ole oikeutettu saamaan korvausta.

8. Rakennuksia, huoneistoja ja huoneita voidaan vuokrata myös kalustoineen ja muine irtaimistoineen. Ennen vuokralaiselle luovuttamista esineet on leimattava sotilashallintoesikunnan määräämällä tavalla ja numeroitava sekä arvioitava. Kalustoluettelo on liitettävä tulokatselmuspöytäkirjaan.

Irtaimistosta erikseen vahvistettujen perusteiden mukaan suoritettava vuokra suoritetaan asunnon vuokran yhteydessä.

Irtaimiston hoitamisesta ja sille aiheutetun vahingon korvaamisesta on vastaavasti noudatettava, mitä edellisessä kohdassa on määrätty rakennuksista ja huoneistoista.

9. Vuokraajalle hankittavasta lämmöstä, valosta ja vedestä suoritetaan erikseen korvaus vahvistettujen tariffien mukaan. Tällaisten etuuksien jakelussa tapahtuvista häiriöistä sotilashallinto ei vastaa.

Sotilashallintokomentaja

Eversti J.V. Arajuuri.

Esikuntapäällikkö

Everstiluutnantti Eino Kuusela.

Täydennykseksi tähän käskylehteen Itä-Karjalan Sotilashallinto-esikunta tiedoittaa seuraavana päivänä kirjeessään N° 2296 Til.1/9470 m. m. seuraavaa:

1. Valtion laitokset eivät suorita vuokraa virastorakennuksistaan eivätkä huoneistoistaan.

5. Valtion palveluksessa olevilta samoin kuin sotilashallinnon henkilökuntaan kuuluvilta kannetaan vuokraa 1.1. 1942 lähtien 50 % suuruisena määräysten 4 §:n mukaan lasketusta perusvuokrasta.

Niiltä, jotka voimassaolevien määräysten mukaan ovat oikeutettu- ja vapaaseen majoitukseen, tai joiden luontaisetuihin kuuluu vapaa-asunto, ei peritä vuokria eikä majoituskorvauksia.

6. Lämmityslaitteissa ja vesikatoissa ilmenevät suuremmat viat sekä muut välttämättömät yleiskorjaukset suoritetaan sotilashallinnon henkilökuntaan kuuluville vuokratuissa rakennuksissa ja huoneustoissa

aluepäällikön harkinnan mukaan sotilashallinnon kustannuksella.

Irtaimistosta suoritetaan kuukausivuokraa, puu- ja metalliesineistä 2 % sekä kankaalla tai muulla päällystetyistä ja vaateesineistä 4 % laskettuna esineen arviohinnasta. Vuokramaksu pyöristetään alempaan täyteen markkamäärään.

8. Valaistukseen käytettävästä sähköstä veloitetaan 3 markkaa kilowattitunnilta sekä vedestä 5 markkaa kuutiometriltä. Sähkön ja veden käytöstä peritään korvaus joko arvion tai mittarin mukaan.

Keskukslämmityksellä varustetuissa huoneustoissa veloitetaan lämmityksestä 2 markkaa neliometriltä kuukaudessa kautta vuoden.

9. Vuokrat ja majoituskorvaukset sekä korvaukset muista etuuksista peritään käyttämällä sotilashallintoesikunnan vahvistamia vuokraluetteloita.

K ä s k y s t ä:

Esikuntapäällikkö:

Everstiluutnantti Eino Kuusela.

Tiliosaston päällikkö:

Everstiluutnantti W. Terichoff.

Kuten edellä sanotusta selviää tulee Suomen Pankin työskentely vallatuilla alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä sijaitse- vissa väliaikaisissa toimipaikoissa pankille verrattain kalliiksi. Koska sota todennäköisesti vielä tulee jatkumaan yli lähestyvän tal- ven, ei pankilla lähiaikoina tule olemaan varsinaisia ansiomahdolli- suuksia niilläkään paikkakunnilla, jonne se suotuisan rauhanteon jäl- keen tulee perustamaan haarakonttorinsa.

Ottaessamme huomioon, että Suomen Pankin rintama-asioimistover- kosto on vasta parast' aikaa käynnissä olevan sodan aikana syntynyt, on selvää, että sen suhde armeijaan ennakkosuunnitelman puutteessa ei voi olla joka suhteessa tyydyttävä. Tuskinpa puolustuslaitoksen viran- omaiset ovat edes edellä mainittuja pankin taholta tehtyjä anomuksia tutkiessaan ehtineet ajatella kysymystä kokonaisuuden puitteissa.

Nykyisen Suomen Pankille epäedullisen tilanteen parantamiseksi voitaisiin ajatella esimerkiksi sellaista mahdollisuutta, että rinta- makonttorit ja - asioimistot kuuluisivat erillisenä yksikkönä armei- jaan ja olisivat suoraan Päämajan käskynalaisia. Päämaja alistaisi ne edelleen niille armeijakunnille tai armeijoille, joiden se katsoo pankkia tarvitsevan. Järjestelmä olisi suurin piirtein sama kuin kenttä-

postin ollessa kysymyksessä. Johtokunnan valvontaoikeus ja vaikutus-
valta taattaisiin sopimuksella edellä jo kerrotulla tavalla. Tämä joh-
taisi kuitenkin todennäköisesti siihen, että puolustuslaitos saisi
liian paljon vaikutusvaltaa Suomen Pankin asioihin, joten yhteistoimin-
tasuhde ei näin laajoissa puitteissa ole suotavaa. Rintama-asioimisto-
verkosto olisi siis vain huoltoon nähden liitettävä puolustuslaitokseen,
jolloin edellä esitetyistä haitoista ainakin suurimmaksi osaksi pääs-
täisiin. Tällä tarkoitetaan lähinnä juuri suhdetta, johon jo aikaisem-
min asteettain on pyritty. Kaikissa muissa suhteissa määräämisvalta
jäisi Johtokunnalle nykyisen yhdysmiesjärjestelmän puitteissa.

Koska sodan päättyminen ei ainakaan aivan lähimmässä tulevaisuu-
dessa ole todennäköistä, al^sitetaan kunnioittaen Suomen Pankin Johto-
kunnan harkittavaksi olisiko ehkä vielä tässä vaiheessa aiheellista
pankin aloitteesta tehdä Päämajalle esitys Suomen Pankin rintamakont-
torien ja - asioimistojen sekä puolustuslaitoksen suhteiden täsmälli-
semmäksi määrittelemiseksi edellä selostetun ehdotelman pohjalla.

Helsinki, syyskuun 14 p:nä 1942.

P. Blomquist

